

ES PILIEČIŲ TEISĖS ŠKOTIJOJE

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Priežiūrą

Šiame informaciniame biuletenyje pateikiama trumpa santrauka apie jus, kaip **ES piliečio** Škotijoje, teisę gauti National Health Service (NHS) [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] sveikatos priežiūros paslaugas. Šiame informaciniame biuletenyje teigiama, kad "ES piliečius" sudaro ES valstybių narių piliečiai, taip pat EEE valstybių (Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino) ir Šveicarijos piliečiai.

Šiame informaciniame biuletenyje taip pat pateikiama informacija apie teises jūsų **šeimoms narių**, kurie patys nėra ES piliečiai, ir kurių teisė gyventi Jungtinėje Karalystėje įgijama iš jų santykių su ES piliečiu.¹

Po JK išstojimo iš Europos Sąjungos (Brexit) ES piliečių teisės Škotijoje pasikeitė keliais svarbiais aspektais.

ES piliečiai, gyvenę Jungtinėje Karalystėje 2020 m. gruodžio 31 d.

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, gyvenę JK 2020 m. gruodžio 31 d., galėjo pateikti prašymą pagal Nuolatinio gyventojų statuso suteikimo „EU Settlement Scheme“ [ES piliečių Apygyvendinimo Schema] (ESSS), kuriems galėjo būti suteiktas **Nuolatinio Gyventojų Statusas** (neterminuotas leidimas pasilikti) arba **Nenuolatinio Gyventojų Statusas** (ribotas leidimas pasilikti 5 metus).

Airijos piliečiams ir asmenims, turintiems neterminuotą leidimą pasilikti, kreiptis nereikėjo.

- ▶ Jei šiuo metu neturite suteikto leidimo pasilikti, galbūt galėsite pateikti prašymą pavėluotai pagal ESSS. Jei norite likti Škotijoje, turėtumėte skubiai kreiptis teisinės konsultacijos.
- ▶ Jei pateikėte prašymą pagal ESSS ir laukiate sprendimo ("dar neišnagrinėta paraiška"), jums bus išduotas **Paraiškos sertifikatas** kaip įrodymas, kad ši paraiška buvo pateikta. Jūs turite teisę likti Jungtinėje Karalystėje, kol bus priimtas sprendimas dėl jūsų

prašymo. Jei paraiška yra atmesta, jūs turite teisę likti JK tol, kol nebebus galima apskųsti šio sprendimo. Jūs turėsite **Paraiškos sertifikatą** kaip įrodymą, kad pateikėte šią paraišką.

ES Piliečiai, atvykę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, pirmą kartą atvykę į Jungtinę Karalystę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau, negali kreiptis dėl Nuolatinio Gyventojų Statuso ar Nenuolatinio Gyventojų Statuso.

Jūs galbūt esate atvykęs kaip **Trumpalaikis Lankytojas**. Jei norite pasilikti JK ilgiau nei šešis mėnesius, privalote kreiptis dėl **Ilagalaikės Vizos** suteikimo (pavyzdžiui, norint studijuoti, dirbti ar prisijungti prie šeimos nario).

ES piliečių šeimos nariai, kurie nėra ES piliečiai, gali atvykti į JK, jei turi ESSS šeimos leidimą arba JK išduotą biometrinių leidimų gyventi šalyje kortelę. Atvykę į JK, jie turėtų per tris mėnesius kreiptis į ESSS.

1. "Šeimos nariais" gali būti laikomi: jūsų sutuoktinis ar civilinis partneris, jūsų vaikai, anūakai ir provaikai iki 21 metų amžiaus, jūsų išlaikomi tėvai, seneliai ir proseneliai, kai kurie nesusituokę partneriai ir kiti išlaikomi giminaičiai. (Išdavus "Home Office" [Namų Biurui] "išplėstinės šeimos nario" registracijos pažymėjimą).

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Prižiūra

Ar aš turiu teisę gauti NHS sveikatos priežiūros paslaugas Škotijoje?

ES Piliečiai, gyvenę Jungtinėje Karalystėje 2020 m. Gruodžio 31 d. ar anksčiau

Škotijoje visi ES Piliečiai, turintys Nuolatinio Gyventojų ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą arba 2021 m. Gruodžio 31 d. gyvenę Jungtinėje Karalystėje, ir jų šeimos nariai turi teisę naudotis nemokamomis NHS skubios ir neskubios pagalbos sveikatos priežiūros paslaugomis. Į tai įeina:

- ▶ Nemokama pirminė sveikatos priežiūra (teisė užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją) ir
- ▶ Nemokama antrinė sveikatos priežiūra (gydymas ligoninėje).

Mokesčiai gali būti taikomi už tam tikras dantų ir akių gydymo paslaugas tuo pačiu pagrindu, kaip ir JK piliečiams įprastai gyvenantiems Škotijoje.

Tuo pačiu pagrindu, kaip ir Škotijoje gyvenantis Jungtinės Karalystės pilietis, jūs turite **vienodą teisę gauti sveikatos priežiūros paslaugas**.

Jūs taip pat turite **teisę į vertėją** (jei jums reikia), kad galėtumėte bendrauti su NHS darbuotojais ir juos suprasti bei sutikti su medicinine priežiūra.

Jei gyvenote JK 2020 m. gruodžio 31 d. ar anksčiau, kaip ES pilietis ar kaip ES piliečio šeimos narys, jūs turite teisę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, neatsižvelgiant į tai, ar jūs turite Nuolatinio Gyventojų Statusą ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą, ar neturite nė vieno iš jų. Tačiau, jei turite teisę įgyti Nuolatinio Gyventojų Statusą ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą, jūs turėtumėte pateikti paraišką jūsų pačių labui.

ES Piliečiai atvykę pirmą kartą 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau

NHS yra gyvėjama vieta pagrįsta sistema. Asmenys

Škotijoje privalo būti "ordinarily resident" (paprastai gyvenantys), kad galėtų nemokamai ir be apribojimų naudotis visomis NHS sveikatos priežiūros paslaugomis, tuo pačiu pagrindu kaip ir čia gyvenantys Jungtinės Karalystės piliečiai. Tai reiškia, kad jie privalo turėti teisėtą leidimą gyventi Jungtinėje Karalystėje ir ketina čia likti.

TRUMPALAIKIAI LANKYTOJAI

Kai kurios NHS sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant bendrosios praktikos gydytojo teikiamą sveikatos priežiūrą, neatidėliotiną bei infekcinių ligų gydymą (pvz., Covid – 19), yra teikiamos visiems nemokamai.

Remiantis abipusiu Jungtinės Karalystės ir ES sveikatos priežiūros susitarimu, „European Health Insurance Cards“ (EHIC) [Europos Sveikatos Draudimo Kortelės] ir toliau galioja.

ES piliečiai, atvykstantys į Škotiją kaip Trumpalaikiai Lankytojai, prieš keliant į Škotiją, privalo savo šalyje įsigyti Europos Sveikatos Draudimo Kortelę EHIC (<https://www.gov.uk/european-health-insurance-card>)

Atsiradus poreikiui apsilankymo Škotijoje metu, ES piliečiai gali naudoti savo Europos Sveikatos Draudimo Kortelę (EHIC), kad galėtų gauti nemokamą reikalingą gydymą bei gauti būtiną gydymą, esant egzistuojančiai ar lėtinei ligai, pvz., inkstų dializę ar chemoterapiją.

Prieš keliant į Škotiją, trumpalaikiai lankytojai privalo turėti atitinkamos NHS Valdybos patvirtinimą dėl jau egzistuojančių ar lėtinių ligų gydymo.

ASMENYS TURINTYS ILGALAIKIAS VIZAS

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, atvykstantys su Ilgalaike Viza, privalo susimokėti „immigration health surcharge“ (imigracijos sveikatos papildomą mokestį) tuo metu, kai kreipiasi dėl vizos.

Sumokėjus šį mokestį, prieiga prie pirminės ir antrinės NHS sveikatos priežiūros paslaugų yra nemokama. Asmenys, apsidraudę privačiu sveikatos draudimu, taip pat privalo sumokėti papildomą mokestį.

Informaciją apie imigracijos sveikatos priemoną galite rasti čia:

<https://www.gov.uk/healthcare-immigration-application>

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Prižiūra

Kaip prisiregistruoti NHS ?

Norint gauti prieigą prie visų NHS teikiamų paslaugų, Škotijoje gyvenatys ES piliečiai turėtų užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją.

Trumpalaikiai lankytojai Škotijoje taip pat gali laikinai užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją (GP) ir gauti nemokamas pirminės sveikatos priežiūros paslaugas.

Informacija, kaip užsiregistruoti GP praktikoje:

<https://www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/nhs-services/doctors/registering-with-a-gp-practice>

Kur galiu gauti daugiau pagalbos ir konsultacijos?

Jei turite klausimų dėl jūsų teisės gauti NHS sveikatos priežiūros paslaugas arba manote, kad buvote diskriminuojamas dėl prieigos į sveikatos priežiūros paslaugas, galite kreiptis pagalbos ir patarimo į:

- ▶ **NHS Inform**
<https://www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/health-rights/access/accessing-and-using-the-nhs-in-scotland>
- ▶ **Patient Advice & Support Service (PASS)**
[Pacientų Konsultavimo ir Paramos Paslaugų Tarnyba] jūsų vietiniame "Citizen's Advice Bureau"
[Piliečių Konsultavimo Biure]
<https://www.cas.org.uk/pass>.
PASS yra nepriklausoma tarnyba ir suteikia nemokamą konfidencialią informaciją, konsultaciją ir paramą visiems, naudojantiems NHS Škotijoje.

2023 m. sausio 1 d.